

FORUM

Mei '68 : mythe of mijlpaal ? Een methodologische mijmering.

Grootvader vertelde over de oorlog, vader over de Tweede Wereldoorlog en wat oudere vrienden en kennissen hebben het over hun kleine oorlog, mei '68. Vooral voor wie het niet heeft meegemaakt, zijn oudstrijdersverhalen fascinerend. Maar wellicht groeit met de afstand ook de mythe en vermindert het zicht op de reële omvang en impact van de gebeurtenissen. Toegegeven, een mens leeft niet van brood en naakte feiten alleen. Mythes en legendes worden sterke symbolen, inspiratiebronnen en referentiekaders. Bij de 25-jarige herdenking (hoe conventioneel !) van de gebeurtenissen zijn enige kritische kanttekeningen en methodologische prikjes evenwel op hun plaats.

Wat volgt, is niet meer dan een wandeling rond het icoon mei '68 en bij uitbreiding de jaren zestig; het decennium van de contestatie. Een vluchtige steekproef voor België levert inderdaad veel en diverse protestacties op : staking tegen de Eenheidswet ('60 - '61), de Vlaamse marsen op Brussel ('61 en '62), een Waalse betoging voor federalisme ('63), de artsenstaking ('64), studentenbetoging in Leuven voor het vertrek van de Franstaligen ('65), staking in Zwartberg ('66), manifestaties aan de universiteiten en andere onderwijsinstellingen voor hervorming van het onderwijs en de maatschappij in het algemeen ('68 e.v.) ... Daarnaast zijn er nog de talrijke ludieke, alternatieve en hippe demonstraties zoals happenings, sit-ins, love-ins enz...

Mei '68 dus als stroomversnelling of omslagpunt in een evolutie van stijgende contestatie tijdens de jaren zestig tegen het bestaande maatschappelijke bestel; laat dat gegeven zijn. Vooraf dit : het toeschrijven van een dominerend kenmerk aan een decennium komt vooral tegemoet aan journalistieke en media-eisen (het geruststellende van rubricering en etikettering). Per slot van rekening is een decennium niets meer dan een arbitraire, maar conventionele tijdsindeling. Het is nog de vraag of de jaren vijftig of zeventig niet eerder de trofee van contestatiejaren verdienen, alleen al op basis van kwantitatieve criteria.

Wat deze geïnteresseerde leek zich o.a. afvraagt, is of de contestatie in de jaren zestig en vooral na '68 zó verschilde van de periode ervoor. Verliepen allerlei protestacties misschien meer buiten de traditionele zuilen en hun

talrijke deelorganisaties ? Verloren de vakbonden bijvoorbeeld stilaan de controle over hun achterban en uit zich dat in een gevoelige stijging van het aantal wilde stakingen ? Deze vragen peilen naar verbanden en eventueel oorzakelijke relaties tussen de evolutie van de zuilen en veranderingen in de middelen en op de terreinen van de actie.

Dit laatste slaat op de diverse maatschappelijke vlakken waarop contestatie zich kan manifesteren. Blevden de traditionele breuklijnen in de Belgische politiek de voedingsbodem of dienden zich nieuwe barsten aan ? Uit het summere overzicht van contestatie in de jaren '60 blijkt dat zowel het sociaal-economische als het communautaire prominent aanwezig zijn. Het filosofische en ideologische blijft op de achtergrond tot het vanaf '68 openspat in een waaier van nieuwe "ismen". Of moet dit facet gekoppeld worden aan een economische ontwikkeling die in de jaren '60 zorgde voor een aanzienlijke stijging van de levensstandaard en het opduiken van post-materialistische waarden ?

Het anti-establishment karakter van vooral de contestatie vanaf '68 dan. Er is inderdaad een duidelijk stijlverschil met bijvoorbeeld de propere en brave indruk die foto's van de marsen op Brussel geven. Maar volstaat dat voor die kwalifikatie ? Een anti-establishment opstelling is ook niet nieuw, het fenomeen is veel ouder dan de term. Denk aan de beginjaren van de socialistische partij die later zo verguisd werd door de politiek geëngageerde achtentzestigers. En net als bij andere contestatiebewegingen is het hier wellicht even boeiend om de recuperatiemechanismen van het geïntegreerde systeem na te gaan.

En tot slot van dit luidop denken : wat met de participanten aan en het effect van de contestatie ? Heeft de hoge spektakelwaarde voor de media (traangas en molotovs) het beeld van '68 in het collectieve geheugen niet buiten proportie opgeschroefd ? Om hoeveel mensen ging het eigenlijk en heeft hun actie daadwerkelijk ingegrepen op diverse componenten van het aangevallen systeem ? Vinden de nieuwe sociale bewegingen daar hun oorsprong of ligt die in diepere en meer langzaam verschuivende maatschappelijke processen ? Misschien maakt de stroom artikels en beschouwingen n.a.v. de 25ste verjaardag een en ander duidelijk voor iemand die helaas te laat geboren is. Misschien is nog meer afstand nodig en wordt de volle betekenis van mei '68 en het contestatiedecennium pas duidelijk bij de herdenking van de 50ste verjaardag. Als die er komt. (P.C.)